

ПОНЯТТЯ ЮРИДИЧНОГО СУПРОВОДЖЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ЯК ОБ'ЄКТУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Іван Федорович БАБАЄВ,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Юридичне супроводження підприємницької діяльності є одним із ключових аспектів забезпечення її стабільного функціонування. У сучасних умовах актуальність цього питання зростає, адже підприємництво виступає фундаментальним елементом соціально-економічного розвитку будь-якої держави. Особливості його юридичного супроводження через адміністративно-правове регулювання заслуговують на особливу увагу, оскільки саме цей напрям дозволяє забезпечити правову стабільність, захист бізнесу та ефективну взаємодію між державою і підприємцями. Виклики, пов'язані зі стрімким оновленням законодавства та впливом зовнішніх факторів, таких як воєнний стан, вимагають системного підходу до аналізу та вдосконалення правових засад підприємницької діяльності. Виокремлення цих особливостей сприятиме кращому розумінню механізмів її регулювання та забезпечення умов для подальшого розвитку підприємництва.

Юридичне супроводження підприємницької діяльності як об'єкт адміністративно-правового регулювання слід розглядати як комплекс суспільних відносин, на які спрямовано регулюючий вплив уповноважених державою суб'єктів. Говорячи про такі суспільні відносини слід навести позицію Є.О. Штефури, який досліджуючи сутність і особливості юридичного супроводу діяльності закладів вищої освіти зазначає, що юридичне супроводження є процесом, у якому юристи надають професійну правову допомогу клієнтам з усіх юридичних питань і справ. При цьому, на думку науковця, юридичне супроводження може включати консультації, правничу допомогу, підготовку документів, участь у переговорах з контрагентами, представництво клієнтів у в суді або перед органами державної влади та місцевого самоврядування, у тому числі інші форми юридичної допомоги, які спрямовані на захист прав та інтересів клієнта. Таким чином, підсумовує науковець, указаний процес спрямований на захист інтересів клієнта і забезпечення правової визначеності у діяльності останнього [1, с. 29, 57]. І хоча, на перший погляд, науковцем була здійснена спроба визначити сутність юридичного супроводження в його загальному значенні, фактично він обмежився наведенням переліку окремих елементів такої діяльності.

До того ж такий перелік виглядає далеко не повним, оскільки, як зауважує Т.М. Мельник у межах дослідження особливостей адміністративно-правового забезпечення юридичного супроводження статутної діяльності закладів вищої освіти України, юридичне супроводження може містити аналіз ризиків, розроблення стратегій розв'язання юридичних питань, ведення переговорів, укладення та аналіз угод, а також вирішення конфліктних ситуацій [2, с. 31]. На нашу ж думку, сутність будь-якого явища, серед іншого юридичного супроводження підприємницької діяльності, не слід розглядати через визначення переліку його складових елементів, які до цього є доволі численними. Вважаємо, що увагу слід акцентувати на найбільш вагомих і значущих характеристиках досліджуваного явища.

Так, супроводження підприємницької діяльності, пов'язано з її доповненням відповідним напрямом діяльності, що пов'язано з необхідністю підвищення її ефективності й у цілому забезпечення досягненням як її окремих завдань, так і мети її здійснення. У цьому контексті вважаємо за доречне навести позицію Г. Марущак, висловлену науковцем під час визначення сутності юридичного супроводження підприємницької діяльності у сфері сільського господарства. Зокрема, науковець обґрунтовано вважає, що юридичне супроводження – це комплекс послуг спеціаліста у сфері права, спрямований на надання правничої допомоги, супроводження господарської діяльності, забезпечення законності та правового захисту для відповідного суб'єкта. При цьому в разі, якщо розглядати питання юридичного супроводження суб'єкта господарської діяльності, зокрема, у сфері сільського господарства, доцільно зазначити, що це практична діяльність спеціаліста у сфері права, яка охоплює юридичне обслуговування, супровід господарської діяльності відповідного господарюючого суб'єкта, зокрема, його юридичне консультування, договірну експертизу, судове представництво, податковий супровід, правовий аудит тощо [3, с. 663]. З приводу зазначено зауважимо, що всі з наведених вище компонентів юридичного супроводження можуть фактично бути об'єднанні в єдину частину – правничу допомогу.

Також сутність юридичного супроводження може бути розглянута через призму діяльності одного з основних суб'єктів такої сфери суспільних відносин – адвоката. Зокрема, як впливає з аналізу ст. 19 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року, видами адвокатської діяльності є наступні: надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань, правовий супровід діяльності юридичних і фізичних осіб, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, держави; складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру; захист прав, свобод і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішується питання про їх застосування у кримінальному провадженні,

особи, стосовно якої розглядається питання про видачу іноземній державі (екстрадицію), а також особи, яка притягається до адміністративної відповідальності під час розгляду справи про адміністративне правопорушення; надання правничої допомоги свідку у кримінальному провадженні; представництво інтересів потерпілого під час розгляду справи про адміністративне правопорушення, прав і обов'язків потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача у кримінальному провадженні; представництво інтересів фізичних і юридичних осіб у судах під час здійснення цивільного, господарського, адміністративного та конституційного судочинства, а також в інших державних органах, перед фізичними та юридичними особами; представництво інтересів фізичних і юридичних осіб, держави, органів державної влади, органів місцевого самоврядування в іноземних, міжнародних судових органах, якщо інше не встановлено законодавством іноземних держав, статутними документами міжнародних судових органів та інших міжнародних організацій або міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; надання правничої допомоги під час виконання та відбування кримінальних покарань; захист прав, свобод і законних інтересів викривача у зв'язку з повідомленням ним інформації про корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення [4].

Як випливає з аналізу наведеного, юридичне супроводження діяльності юридичних і фізичних осіб, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, держави є одним з основних різновидів адвокатської діяльності. При цьому такий напрям, будучи самостійним, може включати й ряд інших, як то, наприклад, консультування з юридичних питань, здійснення представництва в органах державної влади, складання відповідної документації, захист прав свобод та інтересів клієнта тощо. Також слід зазначити, що перелік таких різновидів діяльності не обмежується законодавцем, оскільки як зазначено в ст. 19 вищенаведеного нормативно-правового акта, адвокат може здійснювати інші види адвокатської діяльності, не заборонені законом [4]. У зв'язку зі здійсненням вищенаведених та інших не заборонених законом різновидів діяльності й виникають відповідні суспільні відносини, які слід розглядати як об'єкт адміністративно-правового регулювання.

Окрім цього, потребує уточнення указана вищенаведеним науковцем категорія «спеціаліст у сфері права» як змістовний компонент поняття юридичне супроводження підприємницької діяльності. На нашу думку, доречніше використовувати категорію «фахівець у галузі права», оскільки саме нею оперує законодавець задля позначення особи, що надає відповідні правові послуги. Так, наприклад, в п. 6 ч. 1 ст. 9 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» вказано, що суб'єктами надання безоплатної правничої допомоги в Україні є, серед іншого, адвокати та інші фахівці у відповідній галузі права, залучені органами місцевого самоврядування у встановленому законом порядку [5].

Отже, кожен з напрямів юридичного супроводження підприємницької діяльності має наслідком виникнення та подальший розвиток відповідних суспільних відносин, які підпадають під регламентацію адміністративно-правових норм внаслідок здійснення їх адміністративно-правового регулювання з боку уповноважених державою суб'єктів. У такому разі юридичне супроводження підприємницької діяльності слід розглядати як об'єкт адміністративно-правового регулювання, під чим пропонуємо розуміти визначену в нормативно-правових приписах сукупність суспільних відносин, що виникають і знаходять свій розвиток у процесі надання фахівцями в галузі права правничих послуг, спрямованих на забезпечення юридичної підтримки суб'єктів підприємницької діяльності за відповідними напрямами.

Список використаних джерел

1. Штефура Є.О. Юридичний супровід діяльності закладу вищої освіти. Тернопіль: Західноукраїнський національний університет. 2022. 66 с.
2. Мельник Т.М. Адміністративно-правове забезпечення юридичного супроводження статутної діяльності закладів вищої освіти України: дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. Харків, 2024. 207 с.
3. Марощак Г.П. Сутність юридичного супроводження підприємницької діяльності у сфері сільського господарства. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2024 № 33 (3). С. 659–667. <https://doi.org/10.32631/vsa.2024.3.61>.
4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282.
5. Про безоплатну правничу допомогу : закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 51. Ст. 577.